TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2021 m. sausio 13 d.*

„Valstybės įsipareigojimų neįvykdymas – SESV 258 straipsnis – Finansinių priemonių rinka – Deleguotoji direktyva (ES) 2017/593 – Neperkėlimas į nacionalinę teisę ir (arba) nepranešimas apie perkėlimo priemones“

Byloje C-631/18

dėl 2018 m. spalio 8 d. pagal SESV 258 straipsnį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Europos Komisija, atstovaujama T. Scharf ir B. Rous Demiri,

ieškovė,

prieš

Slovėnijos Respubliką, atstovaujamą V. Klemenc,

atsakovę,

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė A. Prechal, trečiosios kolegijos teisėjo pareigas einantis Teisingumo Teismo pirmininkas K. Lenaerts, teisėjai A. Kumin, N. Wahl ir F. Biltgen (pranešėjas),

generalinis advokatas P. Pikamäe,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Ieškiniu Europos Komisija prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad, nepriėmusi visų įstatymų ir kitų teisės aktų, būtinų laikytis 2016 m. balandžio 7 d. Komisijos deleguotosios direktyvos (ES) 2017/593, kuria papildomos Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/65/ES nuostatos dėl klientams priklausančių finansinių priemonių ir lėšų apsaugos, produktų valdymo pareigų ir taisyklių, taikomų

* Proceso kalba: slovėnų.

mokesčių, komisinio atlyginimo arba bet kokios piniginės ar nepiniginės naudos teikimui arba gavimui (OL L 87, 2017, p. 500; toliau – deleguotoji direktyva FPRD II), arba nepranešusi apie minėtas nuostatas Komisijai, Slovėnijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal Deleguotosios direktyvos 2017/593 14 straipsnį.

Teisinis pagrindas

2 Deleguotosios direktyvos FPRD II 1–3 konstatuojamosiose dalyse numatyta:

„(1) [2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/65/ES dėl finansinių priemonių rinkų, kuria iš dalies keičiamos Direktyva 2002/92/EB ir Direktyva 2011/61/ES (OL L 173, 2014, p. 349), iš dalies pakeista 2016 m. birželio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/1034 (OL L 175, 2016, p. 8)] nustatytas visapusiškas režimas, kuriuo siekiama užtikrinti investuotojų apsaugą;

(2) svarbi to režimo dalis – klientų finansinių priemonių ir lėšų apsauga, t. y. investicinės įmonės yra įpareigotos nustatyti tinkamas priemones investuotojų nuosavybei ir teisėms, susijusioms su investicinei įmonei patikėtais vertybiniais popieriais ir lėšomis, apsaugoti. Investicinės įmonės turėtų būti nustačiusios tinkamas ir konkrečias priemones, skirtas klientų finansinių priemonių ir lėšų apsaugai užtikrinti;

(3) siekiant papildomai patikslinti reguliavimo sistemą ir taip užtikrinti investuotojų apsaugą ir didesnį aiškumą klientams, taip pat laikantis bendros strategijos skatinti darbo vietų kūrimą ir augimą Sąjungoje taikant integruotą teisinę ir ekonominę sistemą, kuri iš tikrųjų veikia ir kurioje visiems sudaromos vienodos sąlygos, Komisija yra įgaliota priimti išsamias taisykles, kuriomis mažinama konkreti rizika investuotojų apsaugai arba rinkos vientisumui“.

3 Šios deleguotosios direktyvos 1 straipsnio „Taikymo sritis ir terminų apibrėžtys“ 1 dalyje numatyta:

„Ši direktyva taikoma investicinėms įmonėms, valdymo įmonėms pagal [2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/65/EB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su kolektyvinio investavimo į perleidžiamus vertybinius popierius subjektais (KIPVPS), derinimo (OL L 302, 2009, p. 32)] 6 straipsnio 4 dalį ir alternatyvaus investavimo fondų valdytojams pagal [2011 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2011/61/ES dėl alternatyvaus investavimo fondų valdytojų, kuria iš dalies keičiami direktyvos 2003/41/EB ir 2009/65/EB bei reglamentai (EB) Nr. 1060/2009 ir (ES) Nr. 1095/2010 (OL L 174, 2011, p. 1)] 6 straipsnio 6 dalį.“

4 Minėtos deleguotosios direktyvos 14 straipsnyje „Įsigaliojimas ir taikymas“ numatyta:

„1. Valstybės narės ne vėliau kaip 2017 m. liepos 3 d. priima ir paskelbia įstatymus ir kitus teisės aktus, būtinus, kad būtų laikomasi šios direktyvos. Jos nedelsdamos pateikia Komisijai tų teisės aktų nuostatų tekstą.

Tas nuostatas jos taiko nuo 2018 m. sausio 3 d.

Valstybės narės, priimdamos tas nuostatas, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų pagrindinių nuostatų tekstus.“

Ikiteisminė procedūra ir procesas Teisingumo Teisme

5 Kadangi pasibaigus deleguotosios direktyvos FPRD II 14 straipsnyje numatytam perkėlimo terminui, t. y. 2017 m. liepos 3 d., Komisija iš Slovėnijos Respublikos nebuvo gavusi informacijos apie įstatymus ir kitus teisės aktus, būtinus laikytis šios direktyvos, ji 2017 m. rugsėjo 26 d. išsiuntė šiai valstybei narei oficialų pranešimą.

6 Iš 2017 m. lapkričio 23 d. Slovėnijos Respublikos pateikto atsakymo buvo matyti, kad tą dieną perkėlimo į nacionalinę teisę priemonės buvo rengiamos ir turėjo būti priimtos 2018 m. balandžio mėn. Todėl 2018 m. sausio 26 d. Komisija pateikė šiai valstybei narei pagrįstą nuomonę, ragindama per du mėnesius nuo jos gavimo imtis visų būtinų priemonių, kad būtų laikomasi deleguotoje direktyvoje FPRD II įtvirtintų reikalavimų.

7 Komisijai atmetus prašymą pratęsti terminą pateikti atsakymą į šią pagrįstą nuomonę, Slovėnijos Respublika į šią nuomonę atsakė 2018 m. kovo 21 d. raštu, kad įstatymo, kuriame numatytos deleguotosios direktyvos FPRD II perkėlimo priemonės, projekto priėmimo procedūra vyksta ir turėtų būti užbaigta 2018 m. balandžio mėn. Prie to atsakymo buvo pridėtas įstatymo projektas.

8 2018 m. rugpjūčio 1 d. Slovėnijos Respublika informavo Komisiją apie rengiamus pirmalaikius rinkimus ir naujos Nacionalinės asamblėjos formavimą ir prašė Komisijos, kad ši būtų supratinga, kiek tai susiję su deleguotosios direktyvos FPRD II perkėlimo priemonių priėmimu. Tame pačiame rašte ši valstybė narė taip pat nurodė, kad užbaigs visas procedūras, susijusias su naujojo įstatymo dėl finansinių priemonių rinkų priėmimu, ir šis įstatymas užtikrins minėtos deleguotosios direktyvos perkėlimą iki 2018 m. rugsėjo mėn. pabaigos.

9 Manydama, kad Slovėnijos Respublika nepranešė apie nacionalines deleguotosios direktyvos FPRD II perkėlimo priemones, Komisija pareiškė šį ieškinį.

10 2018 m. gruodžio 3 d., taigi prieš 2018 m. gruodžio 19 d. pateikdama atsiliepimą į ieškinį, Slovėnijos Respublika pranešė Komisijai apie nacionalines priemones, t. y. *Zakon o trgu finančnih instrumentov* (Finansinių priemonių rinkos įstatymas, *Uradni list RS*, Nr. 67/2007, toliau – ZTFI), *Sklep o pogojih za opravljanje investicijskih storitev za borznoposredniške družbe* (Nutarimas dėl investavimo paslaugų ir kitų paslaugų biržos tarpininko veiklą vykdančioms bendrovėms teikimo sąlygų, *Uradni list RS*, Nr. 85/2016, toliau – ATVP nutarimas) ir *Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o pogojih za opravljanje investicijskih in drugih storitev za borznoposredniške družbe* (Nutarimas, kuriuo keičiamas Nutarimas dėl investavimo paslaugų ir kitų paslaugų biržos tarpininko veiklą vykdančioms bendrovėms teikimo sąlygų, *Uradni list RS*, Nr. 62/2017, toliau – Nutarimas, kuriuo iš dalies keičiamas ATVP nutarimas), kurias ji laiko deleguotąją direktyvą FPRD II iš dalies perkeliančiomis nuostatomis. Šios priemonės buvo priimtos perkeliant 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2004/39/EB dėl finansinių priemonių rinkų, iš dalies keičiančią Tarybos direktyvas 85/611/EEB, 93/6/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2000/12/EB bei panaikinančią Tarybos direktyvą 93/22/EEB (OL L 145, 2004, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 7 t., p. 263).

11 2018 m. gruodžio 6 d. Slovėnijos Respublika pranešė Komisijai apie *Zakon o trgu finančnih instrumentov* (Finansinių priemonių rinkos įstatymas, *Uradni list RS*, Nr. 77/2018, toliau – ZTFI-1), kuriuo deleguotosios direktyvos FPRD II nuostatos, jos nuomone, visiškai perkeltos į Slovėnijos teisę.

Dėl ieškinio

Šalių argumentai

12 Komisijos teigimu, ne vėliau kaip 2017 m. liepos 3 d. nepriėmusi visų įstatymų ir kitų teisės aktų, būtinų, kad būtų laikomasi deleguotosios direktyvos FPRD II, arba bet kuriuo atveju apie šias nuostatas nepranešusi jai, Slovėnijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal šios deleguotosios direktyvos 14 straipsnį.

13 Komisija teigia, kad nagrinėjamu atveju neginčijama, kad Slovėnijos Respublika neperkėlė deleguotosios direktyvos FPRD II nei pasibaigus jos 14 straipsnyje nustatytam terminui, t. y. 2017 m. liepos 3 d., nei pagrįstoje nuomonėje nustatytam terminui, t. y. 2018 m. kovo 26 d. Ji pažymi, kad, nors ši valstybė narė teigia, kad 2018 m. kovo 26 d. ši deleguotoji direktyva buvo iš dalies perkelta į Slovėnijos teisę, apie šį tariamą dalinį perkėlimą jai pranešta tik 2018 m. gruodžio mėn. pradžioje. Pagal suformuotą jurisprudenciją valstybės narės įsipareigojimų neįvykdymo klausimas turi būti nagrinėjamas atsižvelgiant į padėtį pasibaigus pagrįstoje nuomonėje nustatytam terminui, ir Teisingumo Teismas negali atsižvelgti į vėliau įvykusius pokyčius. Bet kuriuo atveju priemonės, apie kurias Slovėnijos Respublika pranešė 2018 m. gruodžio 3 d., galiojusios 2018 m. kovo 26 d., neužtikrino deleguotosios direktyvos FPRD II 7–10 ir 12–14 straipsnių perkėlimo. Be to, šios deleguotosios direktyvos 1–6 ir 11 straipsniai minėtomis priemonėmis perkelti tik iš dalies.

14 Dėl nacionalinių priemonių, priimtų 2018 m. lapkričio mėn. pabaigoje, apie kurias Komisijai pranešta 2018 m. gruodžio 6 d., ji nurodo, kad šiomis priemonėmis vis dar neužtikrintas visiškas deleguotosios direktyvos FPRD II perkėlimas. Ji visų pirma teigia, kad ZTFI-1 galimai padaryta klaida, dėl kurios tampa negaliojančios visos remiantis ZTFI priimtos poįstatyminės nuostatos.

15 Be to, iš ZTFI-1 261 straipsnio, kuriuo turėtų būti užtikrinamas šios deleguotosios direktyvos 1 ir 7–13 straipsnių perkėlimas, siejamo su ZTFI-1 556 straipsniu, matyti, kad šioje nuostatoje tik nurodyta, kad Vertybinių popierių rinkos agentūra per šešis mėnesius po ZTFI-1 įsigaliojimo priimtų išsamesnes taisykles dėl investavimo paslaugų teikimo ir investavimo veiklos vykdymo, tam tikrais atvejais – iš anksto gavusi Finansų ministerijos nuomonę. Nepriėmus išsamesnių taisyklių negalima minėtų deleguotosios direktyvos FPRD II straipsnių laikyti perkeltais.

16 Galiausiai iš Slovėnijos Respublikos 2018 m. gruodžio 10 d. pateiktos atitikties lentelės matyti, kad deleguotosios direktyvos FPRD II 2–6 straipsniai taip pat turėjo būti perkelti ZTFI-1 261 straipsniu. Todėl, nesant Vertybinių popierių rinkos agentūros priimtų poįstatyminių nuostatų, negalima pripažinti, kad Slovėnijos Respublika visiškai perkėlė šią deleguotąją direktyvą į nacionalinę teisę.

17 Be to, Komisijos teigimu, perkelti deleguotąją direktyvą FPRD II yra būtina siekiant visiškai įgyvendinti investuotojų teises, įtvirtintas direktyvoje FPRD II. Šios deleguotosios direktyvos neperkėlimas turėtų neigiamų pasekmių šiems investuotojams, kuriems nebūtų taikoma direktyvoje FPRD II nustatyta apsaugos tvarka, kuri yra išsamesnė nei numatyta direktyvoje FPRD I. Be to, minėtos deleguotosios direktyvos neperkėlimas valstybėje narėje turi poveikį Europos finansų rinkai, investuotojams ir visiems piliečiams, kaip šios finansų rinkos dalyviams. Todėl reikia atmesti Slovėnijos Respublikos argumentus, kuriais siekiama įrodyti, kad šiuo atveju visiško šios deleguotosios direktyvos perkėlimo į Slovėnijos teisę nebuvimas neturėjo neigiamų pasekmių finansų rinkai.

18 Slovėnijos Respublika, pripažindama deleguotosios direktyvos FPRD II tikslų ir sistemos svarbą, teigia, kad, pasibaigus pagrįstoje nuomonėje nustatytam terminui, t. y. 2018 m. kovo 26 d., direktyva FPRD I buvo visiškai perkelta ir taikoma Slovėnijos teisėje, kaip ir dalis deleguotosios direktyvos FPRD II.

19 Šiuo klausimu Slovėnijos Respublika remiasi 2018 m. lapkričio 27 d. atitikties lentele ir pareiškimais apie šios deleguotosios direktyvos perkėlimą į Slovėnijos teisės sistemą. Kaip priemones, kuriomis užtikrinamas visiškas ar dalinis minėtos deleguotosios direktyvos 2–6 ir 11 straipsnių perkėlimas, ji nurodo ZTFI, ATVP nutarimą ir Nutarimą, kuriuo iš dalies keičiamas ATVP nutarimas. Apie šias priemones Komisijai pranešta 2018 m. gruodžio 3 d.; jos įregistruotos kitą dieną.

20 Slovėnijos Respublika mano, kad, 2018 m. lapkričio 20 d. priėmusi įstatymų rinkinį, apimantį ir ZTFI-1, skirtą Sąjungos teisės aktams dėl finansų rinkų ir finansinių priemonių, t. y. direktyvai FPRD II ir deleguotajai direktyvai FPRD II, veiksmingai ir visiškai perkelti, ir pranešusi apie šias nuostatas Komisijai, visiškai įvykdė savo pareigą perkelti ir pranešti, numatytą šios deleguotosios direktyvos 14 straipsnyje.

21 Ši valstybė narė priduria, kad bet kuriuo atveju visiško deleguotosios direktyvos FPRD II perkėlimo į Slovėnijos teisę nebuvimas, priešingai, nei teigia Komisija, neturėjo neigiamų pasekmių įvairiems investuotojams, piliečiams ir finansų rinkos dalyviams.

22 Savo triplike Slovėnijos Respublika pripažįsta, kad ZTFI-1 557 straipsnio 5 dalyje išties padaryta spausdinimo klaida ir nuorodą į to paties straipsnio 1 dalį reikia aiškinti kaip nuorodą į ZTFI-1 556 straipsnio 1 dalį. Ji pažymi, kad ši klaida buvo ištaisyta 2019 m. kovo 22 d. paskelbtame ZTFI-1 ištaisyme (*Uradni list RS*, Nr. 17/2019).

23 Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, Slovėnijos Respublika prašo Teisingumo Teismo šį ieškinį atmesti.

Teisingumo Teismo vertinimas

24 Pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją įsipareigojimų neįvykdymas turi būti vertinamas atsižvelgiant į valstybės narės padėtį pasibaigus pagrįstoje nuomonėje nustatytam terminui, ir Teisingumo Teismas negali atsižvelgti į vėliau įvykusius pokyčius (2019 m. liepos 8 d. Sprendimo *Komisija / Belgija (SESV 260 straipsnio 3 dalis – Spartieji elektroninių ryšių tinklai)*, C-543/17, EU:C:2019:573, 23 punktas; 2020 m. liepos 16 d. Sprendimo *Komisija / Rumunija (Kova su pinigų plovimu)*, C-549/18, EU:C:2020:563, 19 punktas ir 2020 m. liepos 16 d. Sprendimo *Komisija / Airija (Kova su pinigų plovimu)*, C-550/18, EU:C:2020:564, 30 punktas).

25 Be to, Teisingumo Teismas yra ne kartą nusprendęs, kad jei direktyvoje aiškiai numatyta valstybių narių pareiga užtikrinti, kad jos perkėlimo priemonėse būtų nuoroda į šią direktyvą arba tokia nuoroda būtų daroma jas oficialiai skelbiant, bet kuriuo atveju būtina, kad valstybės narės priimtų aiškų aptariamos direktyvos perkėlimo aktą, kuriame būtų tokia nuoroda (šiuo klausimu žr. 1997 m. lapkričio 27 d. Sprendimo *Komisija / Vokietija*, C-137/96, EU:C:1997:566, 8 punktą; 2020 m. liepos 16 d. Sprendimo *Komisija / Rumunija (Kova su pinigų plovimu)*, C-549/18, EU:C:2020:563, 20 punktą ir 2020 m. liepos 16 d. Sprendimo *Komisija / Airija (Kova su pinigų plovimu)*, C-550/18, EU:C:2020:564, 31 punktą).

26 Šiuo atveju Komisija pateikė pagrįstą nuomonę Slovėnijos Respublikai 2018 m. sausio 26 d., o dviejų mėnesių terminas, per kurį ši turėjo įvykdyti įsipareigojimus, baigėsi 2018 m. kovo 26 d. Todėl nurodyto įsipareigojimų neįvykdymo buvimą ar nebuvimą reikia vertinti atsižvelgiant į pastarąją dieną galiojusius nacionalinės teisės aktus (2020 m. liepos 16 d. Sprendimo *Komisija / Rumunija (Kova su pinigų plovimu)*, C-549/18, EU:C:2020:563, 21 punktas ir 2020 m. liepos 16 d. Sprendimo *Komisija / Airija (Kova su pinigų plovimu)*, C-550/18, EU:C:2020:564, 32 punktas).

27 Šiuo klausimu, pirma, neginčijama, kad apie nacionalines priemones, kuriomis, Slovėnijos Respublikos teigimu, užtikrinamas dalinis deleguotosios direktyvos FPRD II perkėlimas, kaip apie šios direktyvos perkėlimo priemones, buvo pranešta 2018 m. gruodžio 3 d., t. y. vėliau nei pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pasibaigimo dieną.

28 Antra, bet kuriuo atveju, kaip matyti iš Slovėnijos Respublikos vykstant šiam procesui pateiktų dokumentų, priemonėse, kuriomis iki pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino turėjo būti iš dalies perkelta deleguotoji direktyva FPRD II, t. y. ZTFI, ATVP nutarime ir Nutarime, kuriuo iš dalies keičiamas ATVP nutarimas, priešingai, nei reikalaujama pagal šios deleguotosios direktyvos 14 straipsnį, nėra jokios nuorodos į šią direktyvą.

29 Vadinasi, nagrinėjamos priemonės neatitinka būtinų sąlygų, kad reikštų aiškų perkėlimo aktą, kaip tai suprantama pagal šio sprendimo 25 punkte nurodytą jurisprudenciją.

30 Darytina išvada, kad, pasibaigus pagrįstoje nuomonėje nustatytam terminui, t. y. 2018 m. kovo 26 d., Slovėnijos Respublika nebuvo nei priėmusi priemonių, būtinų deleguotosios direktyvos FPRD II perkėlimui užtikrinti, nei apie šias priemones pranešusi Komisijai.

31 Galiausiai nereikia priimti sprendimo dėl Komisijos argumento, apibendrinto šio sprendimo 14–17 punktuose, susijusio su tam tikromis nacionalinėmis priemonėmis, kurios priimtos 2018 m. lapkričio mėn. pabaigoje ir apie kurias Komisijai pranešta 2018 m. gruodžio 6 d. Kadangi šios nacionalinės priemonės buvo priimtos po 2018 m. kovo 26 d., pakanka konstatuoti, kad jų neapima ši procedūra dėl įsipareigojimų neįvykdymo.

32 Taigi reikia konstatuoti, kad, iki pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pabaigos nepriėmusi įstatymų ir kitų teisės aktų, būtinų laikytis deleguotosios direktyvos FPRD II, todėl nepranešusi apie šias nuostatas Komisijai, Slovėnijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal šios deleguotosios direktyvos 14 straipsnį.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

33 Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 138 straipsnio 1 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti išlaidas, jei laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi Komisija reikalavo priteisti iš Slovėnijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas, o ši pralaimėjo bylą, ji turi jas padengti.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

1. **Iki pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pabaigos nepriėmusi įstatymų ir kitų teisės aktų, būtinų laikytis 2016 m. balandžio 7 d. Komisijos deleguotosios direktyvos (ES) 2017/593, kuria papildomos Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/65/ES nuostatos dėl klientams priklausančių finansinių priemonių ir lėšų apsaugos, produktų valdymo pareigų ir taisyklių, taikomų mokesčių, komisinio atlyginimo arba bet kokios piniginės ar nepiniginės naudos teikimui arba gavimui, todėl nepranešusi apie šias nuostatas Europos Komisijai, Slovėnijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal Deleguotosios direktyvos 2017/593 14 straipsnį.**

2. **Slovėnijos Respublika padengia bylinėjimosi išlaidas.**

Parašai.